

Lekcja 10

3 grudnia

OGIEŃ PIEKIELNY

Zakres studium: Iz 66,23-24; Dn 12,2.

Część I: Przegląd

Wieczne przeznaczenie sprawiedliwych i bezbożnych jest opisane jako zdecydowane przeciwieństwo. Pierwsza grupa otrzyma życie wieczne, a druga doświadczy bolesnego sądu potępienia, a następnie unicestwienia. Wielkie kłamstwo o wiecznych mękach bezbożnych w piekle jest oparte na szatańskim zwiedzeniu z Edenu: „Na pewno nie umrzecie” (Rdz 3,4).

To fałszywe zapewnienie szatana jest źródłem niebiblijnej nauki o nieśmiertelnej duszy. Oparta na pierwszym kłamstwie, według którego nieposłuszeństwo nie miało pociągnąć za sobą śmierci, nauka ta stanowi kolejne zwiedzenie, sugerujące, że po śmierci tylko ciało jest martwe, a duch nadal żyje. Skoro człowiek miałby nieśmiertelną duszę czy ducha, grzesznik musiałby być wiecznie karany przez Boga, cierpiąc mękę w ogniu piekielnym. Ta przerażająco negatywna wizja przedstawia Boga jako tyrana i kata. Inny popularny wymysł zwodzący ludzi fałszywą nadzieją sugeruje, że po śmierci mogą przejść proces oczyszczenia i poprawy w czyśccu, aby ostatecznie dostać się do Nieba. Ten fałszywy pogląd zdejmuje z ludzi odpowiedzialność za ich postępowanie w tym życiu.

Część II: Komentarz

Różne poglądy na piekło

W chrześcijaństwie panują trzy wzajemnie sprzeczne poglądy dotyczące piekła.

1. *Pogląd tradycyjny - piekło jako wieczne męki.* Według tego poglądu, piekło istnieje jako realne miejsce gdzieś w podziemiach świata, gdzie prawdziwy ogień zadaje męki nieśmiertelnym duszom na wieki wieków. Te męki mają się zaczynać niezwłocznie po śmierci i trwać w nieskończoność.

2. *Pogląd warunkowy/anihilacyjny - bezbożni, źli aniołowie i diabeł zginą nieodwracalnie i ostatecznie w jeziorze ognia na sądzie ostatecznym.* Ludzie nie są z natury nieśmiertelni i nie mają nieśmiertelnej duszy. Jako grzesznicy są skazani na wieczną śmierć, chyba że przyjmą Jezusa Chrystusa jako swego Zbawiciela. Nieśmiertelność jest warunkowa, zależna od przyjęcia łaski Bożej i wiary w Jezusa (J 3,16; 5,24; Rz 3,21-31; Ef 2,1-10). Piekło nie jest miejsce, do którego dusze czy duchy bezbożnych udają się wprost po śmierci, ale jest rozumiane jako „jezioro ognia”, w którym bezbożni zostaną unicestwieni u kresu dziejów grzechu (Ml 3,19; Mt 25,41; 2 Tes 1,6-10; Ap 20,9-10.14-15). Ogień ten, przygotowany dla diabła i jego aniołów, unicestwi ich wraz z bezbożnymi, co będzie wykonaniem wyroku sądu ostatecznego. Skutek działania tego ognia będzie ostateczny. Nikt nie będzie w stanie go ugasić, zanim wykona on swoje zadanie. Ogień ten będzie miał wieczny skutek - zniszczenie zła, grzechu, śmierci, bezbożnych, zbuntowanych aniołów i szatana. Skutek ten jest nazwany „drugą śmiercią”, z której nie będzie odkupienia ani zmartwychwstania. Druga śmierć to zupełne unicestwienie zła.

3. *Pogląd restoracyjny/universalistyczny - ogień piekielny ostatecznie oczyści i zbawi wszystkich.* Uniwersaliści twierdzą, że ostatecznie wszyscy będą zbawieni, w tym bezbożni, źli aniołowie i szatan, jako że ogień piekielny ich oczyści. To domniemanie jest oparte na założeniu, że po śmierci nieśmiertelne dusze bezbożnych nie mogą się udać bezpośrednio do nieba, ale muszą wycierpieć swoje w ogniu sądu Bożego. Ogień ten stopniowo je oczyści, dzięki czemu w przyszłości (w zależności od osobistej odpowiedzi na proces oczyszczenia) wszyscy będą zbawieni. Ocenę tych trzech poglądów znajdziesz w: Jiří Moskala, „The Current Theological Debate Regarding Eternal Punishment in Hell and the Immortality of the Soul”, *Andrews University Seminary Studies*, t. 53, nr 1/2015, s. 91-125.

Problematyczne wyrażenia

Istnieją pewne trudne biblijne wyrażenia związane z nauką o piekle, które wymagają wyjaśnienia, gdyż ich znaczenie bywa interpretowane z pominięciem kontekstu.

1. **Robak (larwa) nie zginie (Iz 66,24).** Jak powinniśmy rozumieć biblijne wyrażenie: „Robak [hebr. *tola'im*] ich [umarłych bezbożnych] nie zginie”? W kontekście Iz 65-66 bezbożni to ci, którzy nie służą Panu i buntują się przeciwko Niemu (Iz 66,3), a ostatecznie zostaną „pobici przez Pana” (Iz 66,16). Po pierwsze, opis ten dotyczy fizycznej rzeczywistości. Ci bezbożni są widzialni i mają fizyczne ciało. Larwy nie żerują na duszach czy niematerialnych duchach zmarłych ludzi. Po drugie, ten tekst biblijny nie sugeruje, że larwy są nieśmiertelne. Larwy te nie otrzymały daru życia wiecznego. Bóg nie przedłuża w cudowny sposób ich egzystencji

w nieskończoność. Po trzecie, ten obraz larw zjadających zwłoki bezbożnych jest metaforą, podobnie jak obraz nieugaszzonego ognia.

2. „Ogień ich nie zgaśnie” (Iz 66,24). „Gdy wyjdą, będą oglądać trupy ludzi, którzy odstąpili ode mnie; bo robak ich nie zginie, a ogień ich nie zgaśnie i będą obrzydliwością dla wszelkiego ciała” (zob. także Iz 66,15.17). Zgaszenie ognia wymaga wykonania pewnej czynności mającej na celu stłumienie go, niepozwolenie, by wykonał swoje zadanie do końca. Wynika z tego, że ogień, który „nie zgaśnie” to taki ogień, który nie zostanie zgaszony, bo nie ma mocy, która mogłaby go zgasić, póki nie dokona tego, czego ogień z natury dokonuje - zupełnego zniszczenia. Temu ogniowi nic nie może się oprzeć i nic nie może go uniknąć. Znaczenie tego obrazu jest jasne - ci, którzy zginą w tym ogniu, nie mają szansy powrotu do życia. Sąd nad tymi bezbożnymi ludźmi będzie ostateczny, co oznacza, że Boży sąd zniszczenia nie zostanie zatrzymany, póki nie nastąpi pełne zniszczenie. Nie ma ucieczki przed ostateczną śmiercią. Nikt nie może ocalić bezbożnych przed ich strasliwym przeznaczeniem. Odwrócenie ich losu jest niemożliwe. Sąd jest ostateczny, a zniszczenie pełne. Nie zostanie przerwane, aż przestaną istnieć. Zatem ostateczne unicestwienie bezbożnych jest nieodwołalne i trwałe. Barry Webb komentując Iz 66,24 napisał: „Fragment ten opisuje raczej unicestwienie niż wieczną mękę. Ludzie, których dotyczy, są martwi” (Barry Webb, *The Message of Isaiah: On Eagles' Wings*, Downers Grove 1996, s. 251).

Prorok Izajasz wyjaśnia ostateczne i pełne zniszczenie Edomu, opisując je znanym obrazem ognia, który pochłonie Edom. Ogień będzie płonął nocą i dniem, „nie zgaśnie”, „wznosić się będzie zawsze” i zmieni się w „smołę gorejącą” (Iz 34,9-10). Ten obraz jest później zapożyczony i zastosowany wyraźnie w Ap 14,10-11; 20,10, we fragmentach pełnym symboliki. Język jest metaforyczny i wskazuje na Boży wyrok nieodwracalnego i zupełnego unicestwienia. Podobnie Ezechiel pisze: „Tak mówi Wszechmocny Pan: Oto Ja zapalę w tobie ogień i pożre w tobie wszystkie drzewa świeże i wszystkie drzewa suche; płomień gorejący nie zgaśnie, lecz będą nim przypalone wszystkie twarze od południa do północy. I ujrzy wszelkie ciało, że Ja, Pan, go wznieciłem; nie zagaśnie on” (Ez 21,3-4; zob. Jr 7,20).

Ralph Bowles tak podsumowuje swoją interpretację Ap 14,11: „Tradycyjna interpretacja elementów zawartych w tym wersecie pomija odwróconą paralelną strukturę fragmenty Ap 14,9-11. Kiedy rozpoznaje się chiasm, znaczenie tekstu nie daje żadnego potwierdzenia poglądu o »wiecznych mękach«. Tekst ten pasuje raczej do interpretacji warunkowej nieśmiertelności. Pogląd ten utrzymuje, że Bóg ostatecznie i w pełni osądzi swoich wrogów, skazując ich na pełne zniszczenie, unicestwienie” (Ralph G. Bowles, *Does Ap 14,11 Teach Eternal Torment? Examining a Proof-text on Hell*, „Evangelical Quarterly”, t. 73, 1/2001, s. 36).

Ogień rozumiany jako narzędzie sądu Bożego wskazuje, że skutek działania takiego ognia jest wieczny, a więc nie ma możliwości, by zło się odrodziło. Los złych jest w rękach Boga przez całą wieczność, a więc zło nigdy więcej nie powstanie, jest na zawsze opanowane i nigdy już nie zaistnieje. Jego unicestwienie jest pełne. Bóg nie będzie w cudowny sposób podtrzymywał wiecznego ognia ani w żaden sposób zachowywał w jakiegokolwiek wiecznej formie bezbożnych, upadłych aniołów i diabła w celu karania ich w nieskończoność. Takie zwiędzenie wymaga bardzo spekulatywnego podejścia do biblijnej nauki o wykonaniu sądu Bożego. Jak w Niebie istniała pełna harmonia przed buntem Lucyfera przeciwko Bogu, tak zapanuje pełna harmonia, kiedy zło we wszystkich jego formach zostanie zniszczone.

3. Wiecznie, na wieki. Słowo „wiecznie” czy wyrażenie „na wieki” (hebr. *'olam*) ma bardzo relatywne znaczenie w *Piśmie Świętym*. Ma trzy różne możliwe znaczenia - może się odnosić do (1) wieczności mającej początek i koniec (np. niewolnicy w Wj 21,6 [niektóre przekłady trafnie tłumaczą *'olam* w tym kontekście jako „po kres życia”]; kapłaństwo w Wj 40,15; Lb 25,13); (2) wieczności mającej początek ale nie mającej końca (życie wieczne wszystkich odkupionych; zob. Mk 10,30; J 3,16.36; J 5,24), a także (3) wieczności bez początku ani końca (odnoszącej się wyłącznie do Boga; zob. 1 Tm 6,16; por. Pwt 33,27). Kontekst tekstualny definiuje precyzyjne znaczenie słowa „wieczny”. Dla wierzących w Boga nieśmiertelność jest darem danym im przez Jezusa Chrystusa (J 11,26; Kol 3,3-4).

4. Słowo „potępienie” w Dn 12,2. „A wielu z tych, którzy śpią w prochu ziemi, obudzą się, jedni do żywota wiecznego, a drudzy na hańbę i wieczne potępienie” (Dn 12,2). Słowo „potępienie” (hebr. *dera'on* - „obrzydzenie”, „odrzuć”, „ohyda”) zostało użyte w *Starym Testamencie* tylko w Dn 12,2 i Iz 66,24. Znaczenie tego słowa wynika z jego kontekstu - tekst mówi o potępieniu w związku z sądem i zmartwychwstaniem. Daniel mówi o wiecznym potępieniu i hańbie dla bezbożnych, a Izajasz wyjaśnia, że bezbożni zostaną zniszczeni, bo nikt nie może powstrzymać niszczącego ognia, zanim ten nie osiągnie swojego niszczycielskiego celu. Zbuntowani ludzie niesklonni do skruchy są skazani na wieczny niebyt, ale sprawiedliwi otrzymają życie wieczne.

Część III: Zastosowanie

1. Czym różni się popularna wizja piekła od biblijnego obrazu jeziora ognia? Czy jezioro ognia jest realne, czy stanowi jedynie poetycką figurę retoryczną? Omów to.
2. Jak możesz w prosty sposób wyjaśnić uczestnikom lekcji, że ludzie nie udają się do piekła ani nieba (ani czyśćca) zaraz po śmierci? W jakim sensie informacja ta jest dobrą nowiną?
3. Czy można uniknąć ognia piekielnego? Dlaczego tak albo dlaczego nie? Jeśli tak, wyjaśnij, jak Bóg nam to umożliwia?